

Búcsú Dr. Kálmán Lajostól

1999 nyarán-őszén a Mulandóság nagy rendet vágott a magyar zene és zenepedagógia jeleseinek soraiban... A maguk mögött nagy úrt hagyó eltávozottak közé tartozik dr. Kálmán Lajos népzenekutató, a Kecskeméti Tanítóképző Főiskola nyugalmazott főiskolai tanára is. Gazdag termésű, hivatástudatban, helytállásban példamutató életet, több mint fél évszázados, szinte az utolsó pillanatig tevékeny szakmai pályafutást zárt le a néhány éve vissza-visszatérő, testet-lelket próbáló betegség támadása.

Méltósággal, szépen búcsúzott Kálmán tanár úr a szeretett élettől. Még megérhette, hogy – számos ok miatt sokéves késéssel ugyan, de – megjelent szellemi hagyatékának, számára talán legkedvesebb részét jelentő népzenei gyűjtő-kutatói munkásságának gyümölcse: *A Kecskemét környéki népdalkincs kistükre* című kötet. Szeptember 17-én, tizenkét nappal 78. születésnapja után, sok élő muzsikálással színesített, méltatásokkal és a szerző előadásával gazdagított bensőséges ünnepség keretében a kecskeméti városháza díszes közgyűlési termében volt a könyv bemutatója. A mások, s főként a maga gyűjtéséből készült válogatás csak ízelítő a most már gondozás nélkül maradt, sok százra rúgó, évtizedek szorgalmas munkájával, szakértelemmel egybehordott anyagból.

Kálmán Lajost a családi hagyomány is a népzene irányába fordította: nagyapja, Kálmán Farkas szabadszállási református lelkészként írta össze dalgyűjteményének darabjait, s ezekkel az unokának már gyermekkorában volt találkozása. Igen fontos élményeket szerzett diákkorában is, a debreceni nevezetes Hány-előadás nézőjeként, hallgatójaként, majd a budapesti Lónyai utcai Református Gimnázium kórusának tagjaként. Igen mélyreható benyomást, életre szóló indíttatást jelentett számára a Balla Péter népdaltanítási alkalmain való részvétel és a néprajz körében végzett egyetemi tanulmányok. Ezek, a Soli Deo Gloria Egyesület, illetve a szárszói konferencia révén közel került a negyvenes évek elejének fontos szellemi mozgalmaihoz. A Zeneművészeti Főiskolán középiskolai énektanári szakra és orgonára járt. Többek között *Vásárhelyi Zoltán* és *Zalánfy Aladár* voltak tanárai, de *Sugár Rezsőnél* a Nemzeti Zenedében zeneszerzést is tanult. 1965-ben a szegedi egyetemen *Bálint Sándornál* doktorált néprajzi témával.

Kálmán Lajos 1947-től tanított Kecskeméten a (református) Tanítóképzőben, majd a jogutód Felsőfokú Óvónőképzőben, ahol tanszékvezetői teendőket is ellátott éveken keresztül, majd az átszervezés után a Tanítóképző Főiskola tanára lett. Óvónők, tanítók százai vihették magukkal a zene, a népművészet, a pedagógiai hivatás, a magyarság ügye iránt elkötelezett tanár szellemiségét, tanításait. Hetven évesen nyugdíjba vonulva sem hagyta abba a tanítást: a református hitoktatóképzésben résztvevő tanárjelölteket tanította az egyházzenei órákon.

Nagy tudású, munkáját szenvedélyes hivatástudattal művelő, meggyőződését mindig vállaló személyiség volt, aki a jó ügyeket a legnagyobb odaadással segítette személyes munkájával is. Ilyen volt a népzenei mozgalom. Kecskeméten és tágabb környékén, de országosan is a szakterület jelesei között tartották számon. Sok-sok ifjúsági és felnőtt népdalkör, citerazenekar kapott tőle útbaigazítást és buzdító szavakat. A népdalos könyvben Kálmán tanár úrról pályaképet rajzoló kecskeméti hírlapíró-helytörténész, Heltai Nándor a „népzenei találkozók oszlopembere”-ként jellemezte dr. Kálmán Lajost e több mint harminc éves múlta visszatekintő országos, sőt nemzetközi kisugárzású, nagyszabású rendezvény érdekében és keretében végzett munkája okán.

Dr. Kálmán Lajos pedagógiai és népzenekutatói, valamint egyházzenei működésének eredményeit elsősorban azok őrzik, akik közvetlen tanítványai, előadásainak hallgatói voltak. De számos cikke, tanulmánya is segít megőrizni az örökséget, annak az útnak az eredményeit, melyet mindig a

köz érdekében, egyben-másban társakkal együtt, de mégis mindig sajátos egyéni felfogás szerint járt.

Sokrétű tehetséggel és elkötelezettséggel végzett munkáját több díjjal, kitüntetéssel ismerték el, melyek közül 1993-ban kapott Kecskemét Megyei Jogú Város díszpolgára cím és az 1999-ben a hagyományőrzés érdekében kifejtett tevékenységét értékelő Életfadíj a legrangosabbak.

Kálmán Lajos halálával nemcsak Kecskemét, de az egész magyar népzenei mozgalom és zenepedagógia veszítette el egy kiváló és nagyhatású munkását. Most már a tanítványok, munkatársak feladata a szellemi-zenei hagyaték őrzése, gondozása, továbbadása.

Ittész Mihály

Módszertani Lapok – Ének-zene 2000/4.

Alkotó zene-
pedagógusok
Dr. Kálmán
Lajos
Kardos Pál
